

IGRZYSKA OLIMPIJSKIE

MEDALE

POLAKÓW

rok	miasto	złote	srebrne	brązowe	razem
1924	PARYŻ	-	1	1	2
1928	AMSTERDAM	1	1	3	5
1932	LOS ANGELES	2	1	4	7
1936	BERLIN	-	3	3	6
1948	LONDYN	-	-	1	1
1952	HELSINKI	1	2	1	4
1956	CORTINA D'AMPEZZO*	-	-	1	1
1956	MELBOURNE	1	4	4	9
1960	SQUAW VALLEY*	-	1	1	2
1960	RZYM	4	6	11	21
1964	TOKIO	7	6	10	23
1968	MEKSYK	5	2	11	18
1972	SAPPORO*	1	-	-	1
1972	MONACHIUM	7	5	9	21
1976	MONTREAL	7	6	13	26
1980	MOSKWA	3	14	15	32
1984	LOS ANGELES				
1988	SEUL	2	5	9	16
1992	BARCELONA	3	6	10	19
1996	ATLANTA	7	5	5	17
2000	SYDNEY	6	5	3	14
2002	SALT LAKE CITY*	-	1	1	2
2004	ATENY	3	2	5	10
2006	TURYŃ	-	1	1	2
2008	PEKIN	3	6	1	10
RAZEM		63	83	123	269

* Zimowe Igrzyska

Na marginesie tego zestawienia warto – z uwagi na nieporozumienia i błędy, jakie na tym tle pojawiają się w niektórych publikacjach, wystąpieniach i w codziennych rozmowach o sprawach sportu i olimpizmu – zwrócić (m.in. za „Kartą Olimpijską” MKOl) uwagę na znaczenie kilku często używanych (także niewłaściwie) pojęć:

olimpiada – to okres czterech kolejnych lat kalendarzowych (od początku roku pierwszego do końca roku czwartego) – np. obecna XXIX Olimpiada rozpoczęła się 1 stycznia 2008 roku (i zakończy się 31 grudnia 2011 r.);

igrzyska olimpijskie – to imprezy, podczas których odbywa się współzawodnictwo pomiędzy sportowcami w zawodach indywidualnych i dru-

żynowych, a nie – pomiędzy poszczególnymi krajami;

olimpijczyk – to każdy uczestnik olimpijskich zawodów. Ten tytuł ma charakter dożywotni, nie może więc być mowy np. o „byłym olimpijczyku”.

Takie określenia jak „Igrzyska Olimpijskie” i „Komitet Olimpijski” są chronione przepisami prawa (Ustawa o sporcie kwalifikowanym z 2005 r.) i są zastrzeżone wyłącznie dla ruchu olimpijskiego. Podobnej ochronie podlega olimpijska symbolika;

symbol olimpijski składa się z pięciu splecionych ze sobą kół jednakowej średnicy (koła olimpijskie), wykorzystywanych samodzielnie, w jednym lub pięciu różnych kolorach, w kolejności od lewej strony do prawej: niebieskim, żółtym, czarnym, zielonym

i czerwonym. Koła spletają się ze sobą od lewego do prawego; koła: niebieskie, czarne i czerwone są na górze, koła: żółte i zielone na dole. Symbol Olimpijski wyraża działalność Ruchu Olimpijskiego i symbolizuje unię pięciu kontynentów oraz spotkanie sportowców z całego świata na Igrzyskach Olimpijskich;

flaga olimpijska ma białe tło bez obramowania. W jej centralnym punkcie znajduje się symbol olimpijski w pięciu kolorach;

motto olimpijskie „*Citius, Altius, Fortius*” (szybciej, wyżej, mocniej) wyraża aspiracje Ruchu Olimpijskiego;

hymnem olimpijskim jest utwór muzyczny zatytułowany „Hymn Olimpijski”, skomponowany przez Spirosa Samarę.

opr. (baś)

fot. L. Fidusiewicz

Fair play jako szczególna wartość w sporcie i w życiu młodzieży

Zofia Żukowska, Ryszard Żukowski

Klub Fair Play PKOl

Nawiązując do naszych rozmów z młodzieżą*, postanowiliśmy z okazji 90-lecia Polskiego Komitetu Olimpijskiego zachęcić młodych Czytelników do refleksji nad tym, czym – zarówno w sporcie jak i w życiu społecznym – jest fair play...

Mamy świadomość uniwersalnych i ponadczasowych wartości, które niesie lub wносить może „czysta gra” w życie sportowe i pozasportowe młodzieży i całych społeczności, do naszej kultury i edukacji. Nie tylko my tak uważamy. „Sport – mądrze wykorzystany – zbliża ludzi, niezależnie

od ich pochodzenia etnicznego i społecznego, wyznawanej religii czy statusu ekonomicznego. Kiedy młodzi ludzie uczestniczą w sporcie lub mają dostęp do wychowania fizycznego, przeżywają prawdziwą radość, także wtedy, gdy uczą się tolerancji i zasad pracy w zespole. To dlatego Organizacja Narodów Zjedno-

zonych coraz częściej zwraca się w stronę świata sportu o pomoc w pracy na rzecz pokoju i w działaniach zapewniających osiągnięcie Milenijnych Celów Rozwoju” – powiedział kiedyś Kofi Annan, sekretarz generalny Organizacji Narodów Zjednoczonych. Sport uczy bowiem istotnych wartości i umiejętności życiowych: pew-

ności siebie, pracy w zespole, komunikacji, poczucia wspólnoty, dyscypliny, szacunku i zasady fair play. Ćwiczenia fizyczne mają również pozytywny wpływ na psychikę – wspomagają walkę z depresją i poprawiają koncentrację. Działania sportowe rozwijają zdolność uczenia się, wspomagają koncentrację i ogólne osiągnięcia. Młodzi ludzie uczą się lepiej, gdy bawią się i są aktywni.

Polskie osiągnięcia w promocji wartości sportu i jego zasady fair play dobrze obrazują dwie książki, do których zainteresowanych odsyłamy: „Mistrzowie sportu – mistrzowie życia, czyli o tym, jak sport wpływa na rozwój społeczeństw” (2005)** i „Słucham mistrzów. Dobrze wybieram” (2006)*** – obie pod red. Roberta Korzeniowskiego i Macieja Zdziarskiego.

Korzystając z tej ostatniej inspiracji, proponujemy odpowiedzi na 10 pytań pobudzających do refleksji na temat „fair play”, jako szczególnej wartości w życiu sportowym i pozasportowym. Zarówno pytania, jak i proponowane odpowiedzi w przyjętej konwencji dialogu z Czytelnikiem, mogą stać się okazją do rozszerzenia argumentów przemawiających za wartościami „fair play” w zachowaniach sportowych i pozasportowych współczesnego człowieka.

1. Co oznacza określenie „fair play”, od kiedy i gdzie się nim posługujemy?

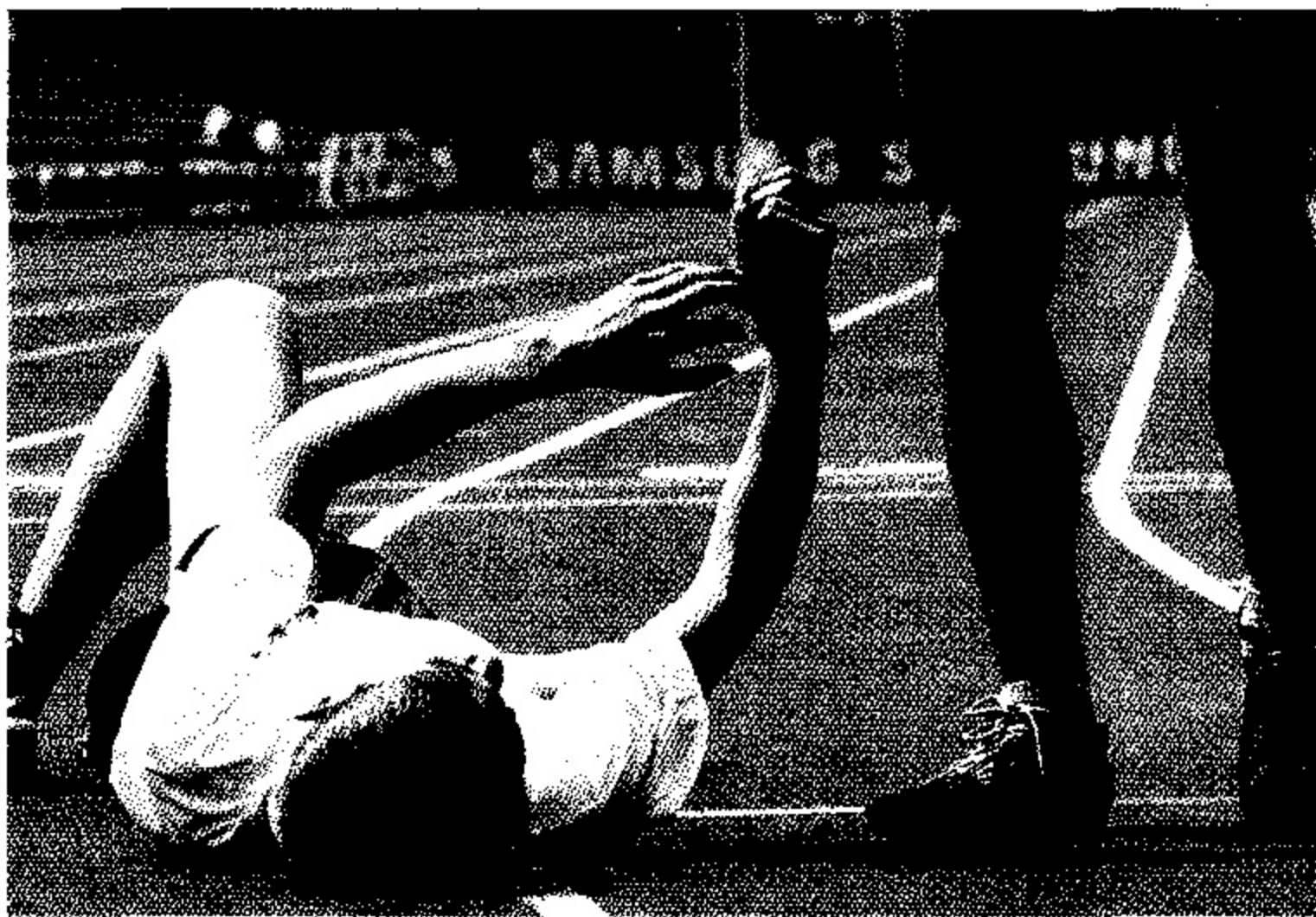
Fair play określa zasady postępowania w zachowaniach społecznych. Stanowi często kryterium oceny zachowań między ludźmi. „Fair play” pochodzi z języka angielskiego i oznacza „czystą grę”, grę opartą na szlachetnych ideałach. Zasady te ukształtowały się w dawnej kulturze celtyckiej. Do

dziś, gdy mówimy o walce rycerskiej, myślimy o walce uczciwej, szlachetnej, czystej, bez podstępów. W XVI wieku Anglicy zaczęli określać zachowanie uczciwe mianem fair play. Pod koniec XVI w. pierwszy raz to pojęcie zostało użyte jako cecha zachowania rycerskiego w dziele Williama Szekspira „Król Jan”. Następnie w Anglii fair play przeszło do zajęć rozrywkowych, a stamtąd do sportu. Świadczy o tym najstarsze – oprócz Szekspira – użycie tego pojęcia w traktacie Johna Balmforta „Krótki i jasny dialog o niesprawiedliwościach w grze i w kartach” (1593 r.).

Na przełomie XVIII i XIX wieku w kulturze angielskiej sport był wzorem zachowań „fair play” i naśladowano go w całej Europie. Twórca nowożytnego olimpizmu – baron Pierre de Coubertin – początkowo

2. Kiedy w Polsce pojawił się termin „fair play” w sporcie?

Dokładnie nie wiemy, ale na pewno miało to miejsce w XX wieku, po pierwszej wojnie światowej. Zaczęto go używać w stowarzyszeniach sportowych, wzorowanych na klubach angielskich. Zainteresowanie zachowaniem „fair play” w sporcie ożywiło się po drugiej wojnie światowej. Wraz z rozwojem międzynarodowego współzawodnictwa i częstych kontaktów sportowych pojawiło się dążenie do osiągania wyników za wszelką cenę, co rodziło zjawiska wypaczające jego sens, takie jak gwiazdorstwo, przekupstwo, chuligaństwo na stadionach, korupcję itp. Dla przeciwdziałania tym i innym zagrożeniom zaczęły powsta-

zastąpił angielskie „fair play” – francuskim „duchem rycerskości”. Dopiero od Igrzysk Olimpijskich w Londynie w 1908 roku upowszechniło się w sporcie zachowanie fair play, jako wyraz szlachetnej walki, do której zawsze należy dążyć.

wać niezależne stowarzyszenia działające na rzecz „fair play” w sporcie. W 1963 roku utworzono w Paryżu przy UNESCO Międzynarodowy Komitet Fair Play, a w tym samym roku powołano Komisję Fair Play przy Polskim Komitecie Olimpijskim,

która następnie przerodziła się w Klub Fair Play PKOl. Zarówno Międzynarodowy Komitet Fair Play, jak i Klub Fair Play PKOl od 1963 roku przyznają dyplomy honorowe i Trofea Fair Play zawodnikom i trenerom, nauczycielom i działaczom, którzy wykazali się szlachetnym zachowaniem zgodnym z duchem fair play w sporcie.

Inicjatorem nagród „fair play” w Polsce był Tadeusz Olshański, ówczesny kierownik redakcji sportowej „Sztandaru Młodych”, który zaprosił Tadeusza Konwickiego, Jana Strzeleckiego i Andrzeja Ziemińskiego do dyskusji na temat „Bij Mistrza”. Obserwując negatywne postawy widowni sportowej wobec elegancko walczących mistrzów boksu, panowie uznali, że najwyższy czas by honorować tych, którzy walczą fair. I tak, w dro-

dze plebiscytu, „Sztandar Młodych” za 1963 rok wyłonił po raz pierwszy „Dżentelmena Sportu”, a został nim wybitny pięściarz – Zbigniew Pietrzykowski. Plebiscyt ten przekształcił się szybko we wspólny Plebiscyt Fair Play PKOl i „Sztandaru Młodych”. W latach 1963-1983 przyznawane były tytuły Dżentelmena Sportu i wyróżnienia, potem Nagrody Fair Play, Nagrody Główne Fair Play, a obecnie PKOl przyznaje Główne Trofeum Fair Play oraz wyróżnienia i listy gratulacyjne.

3. Czy „fair play” dotyczy tylko zachowań w sporcie, czy również w innych dziedzinach życia?

Fair play może być pomysłem na sukces w życiu, jak również w sporcie. Najczęściej „fair play” kojarzy się ze sportem, bo

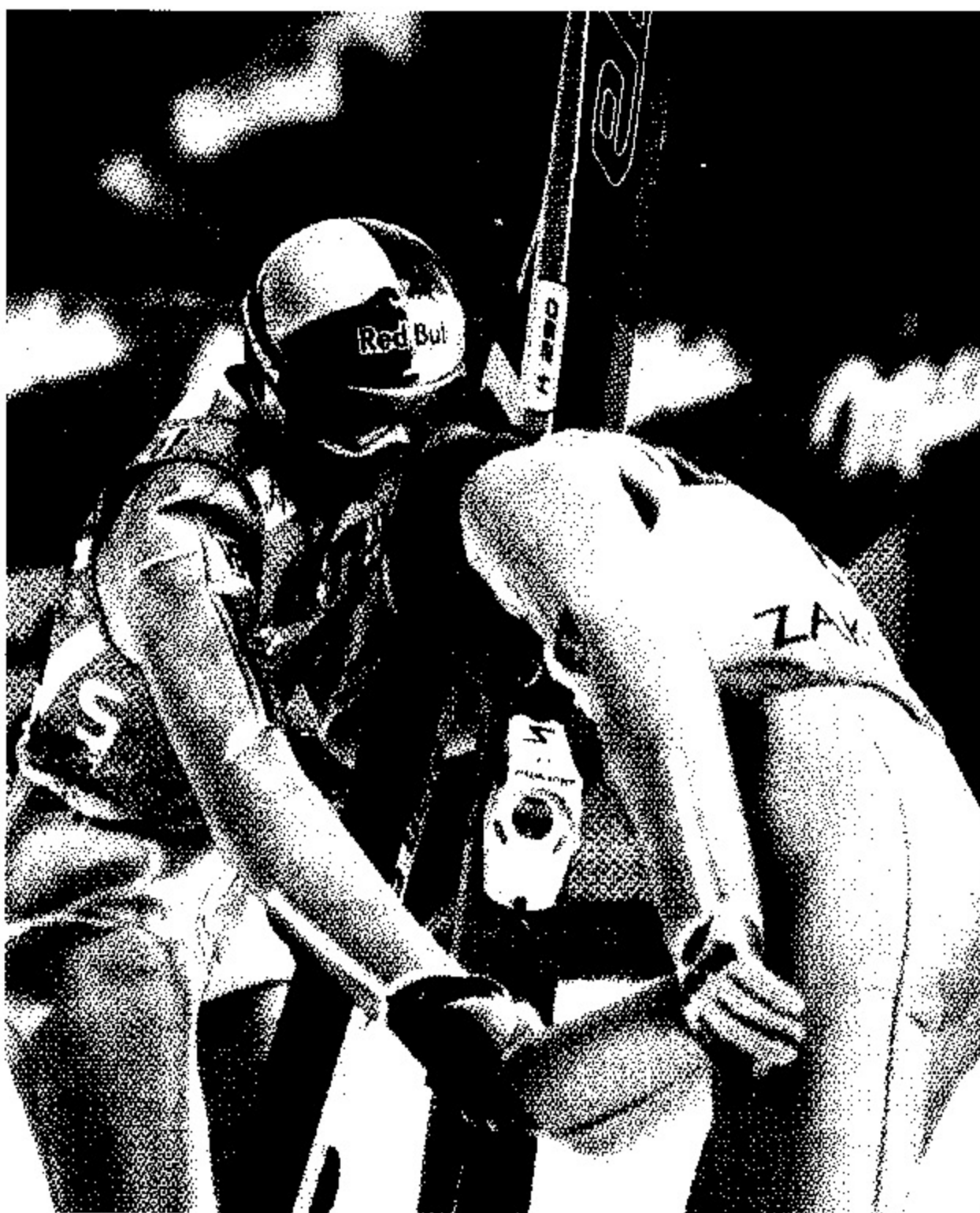
takie zachowania w sporcie są nagradzane, a dążenie do sukcesu za wszelką cenę uznajemy za naganne. Można „grać fair” zarówno w sporcie, jak i w życiu codziennym.

Gramy „fair” we współzawodnictwie sportowym, dając równe szanse startu wszystkim zawodnikom – bez względu na rasę i kolor skóry – chroniąc własne i przeciwnika zdrowie, przestrzegając przepisów i regulaminów w sporcie, mając poczucie odpowiedzialności za własne zachowania w interakcji z innymi zawodnikami, sędziami, organizatorami sportu itp.

Podobne zasady należy przenieść na swoje zachowania w życiu rodzinnym, w szkole, w klubie zainteresowań, w gronie kolegów i przyjaciół. Jakże to jest ważne w życiu i jak wiele znaczy, jeśli ktoś będzie ceniony za to, że w różnych kontaktach społecznych jest „fair”. To może mieć również wpływ na samopoczucie i poczucie własnej wartości. To bardzo ważne w życiu, żeby nie wstydzili się za siebie i swoje zachowanie. Mawiamy wtedy – spójrz w lustro i nie musisz wstydzili się siebie samego. Przestrzeganie zasad „fair play” w życiu może również wpływać na zdobywanie zaufania innych ludzi – to wielki skarb i trzeba go chronić, nie należy go utracić.

4. Co trzeba wiedzieć o „Manifestie Fair Play”?

Został opracowany przez Międzynarodową Radę Wychowania Fizycznego i Sportu przy współpracy z UNESCO w 1977 roku. Autorzy Manifestu wskazują na zjawisko kryzysu w sporcie, któremu można zapobiec tylko przez przywrócenie wierności zasadzie fair play. „Bez fair play sport przestaje być sportem” – stwierdzają we wstępie.

fot. L. Fidusiewicz

Głównym jego adresatem jest człowiek uprawiający sport. To od niego wymaga się przede wszystkim przestrzegania i poszanowania wszelkich reguł pisanych. Ale obok reguł pisanych istnieje jeszcze w sporcie „duch walki”.

Postawa „fair play” w sporcie przejawia się w:

- akceptowaniu bez dyskusji decyzji sędziego, z wyjątkiem tych sytuacji, w których regulamin upoważnia do odwoływania się;
- dążeniu do zwycięstwa, które jest pierwszoplanowym i zasadniczym celem oraz w zdecydowanej odmowie odnoszenia zwycięstwa za wszelką cenę;
- „sposobie bycia”, opartym na poszanowaniu samego siebie, w którym zawierają się:
  - uczciwość rzetelność oraz stanowczość i godna postawa w obliczu zachowania nierzetelnego;
  - poszanowanie partnera;
  - poszanowanie przeciwnika
  - zwycięzcy lub zwyciężonego – przy zachowaniu świadomości, że jest on niezbędnym partnerem, z którym zawodnika łączy koleżeństwo sportowe;
- poszanowaniu sędziego

„Fair play” wiąże się ze skromnością w przypadku zwycięstwa, z pogodnym przyjmowaniem porażki i wielkodusznością przyczyniającą się do wytwarzania serdecznych i trwałych stosunków między ludźmi. Ale fair play nie jest właściwością, która w pierwszym rzędzie dotyczy zawodnika. Niezbędny i szczególny wkład mogą tu wnieść trenerzy, władze sportowe i wszelkie osoby związane ze sportem wychowawczym, tworzące środowisko wychowawcze w sporcie, które mogą bezpośrednio lub pośrednio wpływać na zawodnika.

Największym zagrożeniem dla wartości „fair play” – czy-

tamy w Manifeście – jest nadmierne przywiązywanie się do zwycięstwa, które staje się źródłem prestiżu zarówno dla samego zawodnika, jak i dla klubu, związku sportowego i dla kraju, a które może być poza tym źródłem konkretnych korzyści.

Wobec tych zagrożeń dla wartości „fair play” w sporcie w Manifeście omawia się szczegółowo zakresy odpowiedzialności zawodników, rodziców, wychowawców, organizacji i związków sportowych, kierowników wyszkolenia i trenerów, lekarzy i asystentów, sędziów, władz publicznych, dziennikarzy i widzów. Na zakończenie omówione są w nim różne akcje na rzecz „fair play”, a wśród nich m.in. tworzenie krajowych komitetów fair play (u nas działa Klub Fair Play PKOl), inicjatywy międzynarodowe, dyskusje i obrady, masowe środki przekazu, kodeksy fair play itp.

5. Jakie są znane kodeksy etyczne w sporcie?

Kodeks etyczny – to zbiór zasad postępowania człowieka w określonym zawodzie, czy określonej dziedzinie działania. I tak m.in. znane są kodeksy: lekarza, sędziego, psychologa, nauczyciela, a w działalności sportowej: trenera, zawodnika, sędziego, działacza społecznego, widza, organizatora, czy po prostu Kodeks Fair Play.

Wśród wielu kodeksów etycznych w sporcie wymienić należy „Cztery Dekalogi” opracowane przez członka Międzynarodowej Akademii Olimpijskiej w Grecji – Otto Szymiczka, które opublikował w 1962 roku w Olimpii. Jest to Dekalog Widza, Dekalog Sportowca, Dekalog Trenera i Dekalog Organizatorów i Sędziów. Ze względu na ich zwięzłość, rzeczowość i konkretnego adresata, mogą stanowić punkt odniesie-

fot. L. Fidusiewicz

nia do oceny zachowań zgodnych z duchem fair play również w życiu sportowym każdej szkoły i każdego klubu.

Innym przykładem mogą być „Zasady postępowania etycznego w sporcie” opracowane przez Zofię Żukowską w Klubie Fair Play PKOl, a zawierające trzy Kodeksy etyczne: Sportowca, Trenera i Działacza w sporcie.

Interesujący może być Sportowy Kodeks Etyczny „Fair play – drogą do zwycięstwa”, który jest uzgodnioną deklaracją intencji, przyjętą w 1993 roku przez ministrów odpowiedzialnych za sport w krajach europejskich.

Wszystkie wyżej wymienione i inne Kodeksy znaleźć można w książce Z. Żukowskiej: „Fair Play – Sport – Edukacja” (1996).

Na następnej stronie prezentujemy Kodeks, opracowany specjalnie dla młodzieży uprawiającej sport w szkole, który można wykorzystać w swoim środowisku.

KODEKS FAIR PLAY

1. FAIR PLAY – to mój pomysł na sukces w życiu i w sporcie, ale nie za wszelką cenę.
2. FAIR PLAY – to dla mnie radość ruchu i współzawodnictwo, szacunek dla lepszego.
3. FAIR PLAY – to mój sposób na bycie sobą w życiu i w sporcie, w kontakcie z innymi.
4. FAIR PLAY – to życzliwość dla ludzi, pomoc i współdziałanie w sporcie oraz w życiu mojej klasy, szkoły, mojej rodziny.
5. FAIR PLAY – to równość szans w grze, zabawie, zawodach, rywalizacji koleżeńskiej.
6. FAIR PLAY – to ja i ty, to my i oni, dotyczy nas wszystkich.
7. FAIR PLAY – to przestrzeganie reguł gry i przepisów na co dzień – w życiu i w walce sportowej.
8. FAIR PLAY – to troska o zdrowie moje i moich kolegów, mojej rodziny i przyjaciół, w czasie pracy i wypoczynku.
9. FAIR PLAY – to poszanowanie ludzi, przyrody i środowiska.
10. FAIR PLAY – to moja walka z niełojalnością, niesprawiedliwością i oszustwami w życiu i w sporcie.

(Opracowali Zofia i Ryszard Żukowscy)

6. Czy przestrzeganie zasad „fair play” w sporcie można porównać do zachowań moralnych każdego z nas?

Oczywiście, że tak. Przestrzegając zasad „fair play” w sporcie, dokonuje się wyboru moralnego. Wygrać za wszelką cenę czy przestrzegać równości szans? Czy w życiu nie stajemy przed takimi wyborami? Co nam może ułatwić właściwy wybór, aby pozostać wiernym zasadom fair play w sporcie? Np. troska o zdrowie – własne i rywala. Nie wynik za wszelką cenę, a wartości, które wiążą się ze zdrowiem moim i konkurenta

w walce sportowej. Podobnych wyborów dokonujemy na co dzień w życiu, a ich efekt zależy od naszej dojrzałości moralnej.

Innym przykładem może być przestrzeganie przepisów i reguł w sporcie. Jeśli ich nie przestrzegamy, dezorganizuje to wszelkie interakcje w sporcie, prowadzi do chaosu i trudno mówić o warunkach pozwalających na zobiektywizowanie oceny wyników.

Podobnie jest w życiu społecznym klasy szkolnej, klubu sportowego, czy grupy rówieśniczej, które rządzą się określonymi regułami współżycia i współpracy, opartymi na wzajemnym szacunku i zaufaniu. Podwa-

żanie ich bądź nie szanowanie prowadzi do destrukcji społecznej, niepokoju, dezintegruje zarówno pracę, jak i zabawę.

Kolejny komponent „fair play” – to odpowiedzialność. Brak jej w klimacie aktywności sportowej każdego sportowca zaburza czystość gry, grozi negatywnymi skutkami w sporcie. Brak odpowiedzialności w życiu codziennym po pierwsze podważyć może zaufanie do każdego z nas, po drugie oceniane jest w kategoriach braku dojrzałości moralnej. Jednym z kryteriów oceny naszej postawy moralnej może być postępowanie odpowiedzialne, zgodne z duchem fair play. Dotyczy to zarówno działalności sportowej jak i wyborów moralnych dokonywanych w życiu codziennym.

7. Czy „fair play” może być sposobem na bycie sobą w życiu i w sporcie, w kontaktach z innymi?

Bycie sobą, to przede wszystkim poznanie siebie i przewidywanie swoich zachowań w różnych sytuacjach, które rodzi sport i życie codzienne. Bycie sobą pozwala na samorealizowanie się w różnych formach aktywności sportowej i w życiu szkolnym, rodzinnym, koleżeńskim.

Pozostanie wiernym wartościom, które się ceni – w tym zasadom „fair play” – budzi szacunek i uznanie w sporcie, w szkole, w rodzinie. Może to stać się sposobem na przezwyciężanie negatywnych zjawisk, z którymi spotkać się można w działalności sportowej, w kontakcie z innymi w szkole, w rodzinie, w grupach koleżeńskich. To także ważne w życiu móc pozostać wiernym tym wartościom i być sobą, mimo że nie wzbudza to od razu akceptacji otoczenia. Naszą siłą będzie zgodność naszego postępowania z zasadami fair play, którym pozostanie-

fot. T. Mateusiak

my wierni. Możemy wtedy być sobą, z podniesioną głową i jasnym spojrzeniem w przyszłość.

Czy łatwo być sobą, gdy dookoła łamane są zasady „fair play”? Nie jest to łatwe, a czasami nawet może być bardzo trudne. Wierność jednak wyznawanym i uznawanym wartościom – w tym przypadku zasadom „fair play” – ułatwia bycie sobą i dokonywanie wyborów moralnych w naszym zachowaniu zgodnym z tym, co stanowi nasze bogactwo wewnętrzne i siłę przekonywania.

Nagradzani za gesty „fair play” w sporcie na pytanie, dlaczego godząc się na utratę zwycięstwa na rzecz niesienia pomocy poszkodowanemu w walce sportowej czy przyznania się do błędu, którego nie zauważył sędzia – odpowiadają często, że to był ich naturalny, spontaniczny odruch, oni po prostu byli sobą. Sport rodzi takie sytuacje, w których wierność zasadom fair play może stanowić sposób na bycie

sobą i ułatwić znalezienie się w różnych interakcjach z innymi ludźmi – również poza sportem.

8. Czy promując zasady „fair play” w sporcie i w życiu społecznym, można przyczynić się – choć w małym stopniu – do walki z nielojalnością, niesprawiedliwością i oszustwami, przeciwdziałać brutalizacji życia?

Każdy z nas buntuje się na przejawy nielojalności i niesprawiedliwości w szkole, w pracy, w naszym otoczeniu i w życiu społecznym w ogóle. A czy potrafimy ocenić nasz stosunek do innych ludzi i refleksyjnie spojrzeć na to, czy zawsze jesteśmy lojalni i sprawiedliwi? Jeżeli dewizą naszego życia stanie się „czysta gra” w kontaktach z innymi (w sporcie, w zabawie, w szkole, w pracy), to łatwiej nam będzie dokonywać wyborów i ocen, uwzględniając kry-

terium lojalności i sprawiedliwości. I wtedy, promując zasady fair play, możemy w naturalny sposób przeciwdziałać nielojalności i niesprawiedliwości w życiu koleżeńskim, w rodzinie, w szkole, w pracy. Sami zaś możemy stanowić wzory zachowań ludzi lojalnych i sprawiedliwych. I za to będzie się nas bardziej cenić. Trudno od innych oczekiwać lojalności i sprawiedliwości, kiedy samemu się tak nie postępuje w kontaktach z innymi. Dobrze zacząć od refleksji nad własnym postępowaniem.

Podobnie sprawa dotyczy oszustw i brutalizacji życia, z którymi – niestety – spotykamy się na co dzień. Czy możemy temu przeciwdziałać?

Promując postępowanie oparte na zasadach „fair play” – siłą rzeczy – przeciwdziałamy oszustwom i brutalnym zachowaniom w życiu. Wzory zachowań w sporcie – szczególnie te dostrzegane i nagradzane – mogą stanowić dobry punkt odniesienia do walki z oszustwami i brutalizacją życia. A przecież życie może być tak piękne, wystarczy mieć życzliwy stosunek do innych, szanować ich, tworzyć przyjazny klimat wokół siebie – w domu, na podwórku, na boisku, w szkole, w pracy, na ulicy – aby i inni zastanowili się nad tym, czy warto burzyć to dla oszustw i brutalności? Chodzi o to, by dobro zwyciężało zło, a zacząć trzeba od refleksji fair play nad własnym życiem i postępowaniem. Spróbujmy, bo naprawdę warto!

9. Za co przyznawane są nagrody Fair Play PKOl?

Dzisiaj przyznawane są trzy rodzaje wyróżnień.

1. Główne Trofeum Fair Play przyznawane jest w danym roku za czyn „fair play”, którego dokonał zawodnik lub zawodniczka, zespół sportowy, trener czy